

5. juuli 2022

Lahend 70133/16 - diskrimineerimiskeeld

Dimici vs. Türgi

Artikkel 14

Asjaolud

Kaebajad on Necmiye Dimici (kes oli Ahmet Dimici abikaasa ja veel kolme kaebaja ema) pärijad, kelle isa oli olnud Örfioğlu fondi (asutatud aastal 1536 Diyarbakiris) haldaja kuni tema surmani 1982. aastal. Örfioğlu fondil on praegu Türgi seaduste kohaselt ametlik staatus (vakıf) ja see kuulub "mülhaki" fondide kategooriasse. See tähendab, et seda haldavad asutaja järeltulijad. Selle tulu on suunatud erinevatele heategevuslikele tegevustele ja fondi ülejääk makstakse välja asutaja järeltulijatele nende otseliinis sugulusastme alusel. Kaebajate hinnangul oli Örfioğlu fondi varade maht 2015. aastal ca 207 miljonit eurot ja selle tulu oli ca 3,7 miljonit eurot. Siseriiklikud kohtud keeldusid tunnustamast kaebajate õigust saada osa fondi sissetulekust. Keeldumine oli ajendatud üksnes soost (naissoost). Siseriiklikud kohtud tuginesid sellist otsust tehes fondi 16. sajandil koostatud asutamisdokumendile, mille kohaselt saavad fondi ülejäägist osa ainult meessoost järeltulijad.

EIK-sse pöördudes tuginevad kaebajad protokollil nr 1 artiklile 1 võttes arvesse EIÕK artiklit 14 ja väidavad, et on toimunud sooline diskrimineerimine.

EIK seisukohad

EIK märkis, et Necmiye Dimicile keelduti andmast õigust saada osa Örfioğlu fondi ülejäägist hoolimata asjaolust, et ta oli asutaja otseliinis järeltulija. Talle oleks antud see õigus, kui ta oleks olnud meessoost. Seega polnud kahtlust, et teda (kelle pärijad on kaebajad) koheldi soo alusel erinevalt.

Lisaks märkis EIK, et siseriiklike kohtute keeldumine tulenes fondi asutamisdokumendist, mis koostati 16. sajandil ja see tulenes tollel ajal valitsenud sotsiaalsetest kaalutlustest ja olukorrast.

Kostjariik põhjendas siseriiklike kohtute otsust sellega, et seda vaidlust tuleks käsitleda eraõigusliku vaidlusena ning peaks lähtuma asutaja soovist ning lepinguvabaduse põhimõttest. EIK märkis selle kohta, et sellise loogika järgimine pole asjakohane ning see lõpetaks liikmesriikide positiivsed kohustused, mis on seotud soolise diskrimineerimise keeluga ja selle piiramisega. EIK leidis, et asjaolu, et vaidlus puudutas eraisikute vahelist suhet, ei vabasta liikmesriiki kohustusest võtta tarvitusele asjakohased meetmed, mis väldiksid ja hoiaksid ära soolist diskrimineerimist.

EIK leidis, et siseriiklikud kohtud oli lihtsalt fondi asutaja soovi tuvastanud ja seejärel rakendanud seda nagu see on asutamisdokumendis kirjas, püüdmata uurida seda avaliku korra valguses. Seega näis, et siseriiklikud kohtud ei olnud hinnanud seda koos konventsiooniga, põhiseadusega või mõne muu asjakohase õigusaktiga, kuigi oli näha selge probleem seoses soolise diskrimineerimisega.

Seoses väitega, et fondi asutaja soovid olid olnud kooskõlas fondi asutamisel kehtinud seadusandlusega, märkis EIK, et seda ei saa pidada otsustavaks käesoleval juhul.

Eelpool toodust leidis EIK, et on toimunud EIÕK artikkel 14 rikkumise koos protokollil nr 1 artikliga 1.

---

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

Võttes arvesse kaasuse eripära, leidis EIK, et kõige mõistlikum ja sobivam oleks taasavada kaasus Türgi tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 375 lg 1 alusel. EIK ei pidanud vajalikuks hüvitada kaebajatele mittevaralist kahju ja kantud kulusid, sest kaebajad ei taotlenud seda kohtult.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

5. juuli 2022

Lahend 31029/15 - õiglane kohtupidamine

Loizides vs. Küpros

Artikkel 6-1

Asjaolud

Kaebaja, kes oli 2011. aasta Evangelos Florakise mereväebaasi plahvatuse ajal katastroofidele reageerimise eriüksuse juht, mõisteti 2013. aastal Larnaca Assize kohtu poolt süüdi surma põhjustamises ettevaatamatusest ja/või ohtliku teoga ning talle määrati sellega seoses kaheaastane vangistus. Kaebaja vaidlustas tema suhtes tehtud otsuse Riigikohtusse koos osade teiste kaassüüdistavatega. 2014. aastal arutas Riigikohus kaebaja ja kaassüüdistavate kaebusi. Asja arutamisel jagunesid hääled võrdselt. Riigikohus tegi kolm otsust. Esimene neist oli kuue kohtuniku poolt tehtud otsus, millega jäeti kaebus rahuldamata. Teise otsuse tegid kaks kohtuniku, kes mõistsid kaebaja kõigis süüdistustes õigeks. Kolmanda otsuse tegid neli kohtuniku, kes leidsid, et toetavad kaebust teistsugusel põhjendusel. Ühelgi neil otsustest ei olnud enamust 12-liikmelisest koosseisust (üks kohtunik jäi kõrvale, sest ta suundus lähiajal pensionile). Pärast otsuste kuulutamist tegi Riigikohtu esimees eraldi teadaanne, mis käsitles ka kaebaja kaebuse kokkuvõtet, kus oli kirjas järgnev: „... kuuenda süüdistatava Andreas Loizidese kaebus jäetakse rahuldamata, sest hääletati võrdselt 6:6 ja ta ei täitnud tõendamiskoormist (*δεν απέσεισε το βάρος απόδειξης*), et esimese astme otsus ja mõistetud karistus olid valed.“ Veel samal päeval avaldas kohus sarnase pressiteate.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja eelkõige artiklile 6 ning samuti artiklile 13 ja protokollile nr 7 artiklile 2. Eelkõige leiab kaebaja, et tema kaebuse rahuldamata jätmine Riigikohtus häälte võrdsel jagunemisel rikub tema õigust õiglasele kohtupidamisele. Samuti kurdab kaebaja, et kohtuprotsessis pöörati põhjendamatult ümber tõendamiskoormis.

EIK seisukohad

EIK märkis, et siseriiklik õigus ei välistanud häälte võrdsust Riigikohtu hääletustel. Kui Riigikohtus jagunesid hääled võrdselt, ei olnud selle presidendil/esimehel otsustavat häält ja kohtuotsus tehti selle poole vastu, kellel on tõendamiskohustus (seaduse 14/1960 paragrahvi 27 lõige 2). Siseriikliku kohtupraktika kohaselt lasus süüdimõistva kohtuotsuse tühistamise kohustus kriminaalasjades kaebuse esitajal. Samas oli prokuratuuril kohutus näidata, et süüdimõistmisel ei tehtud olulisi rikkumisi.

EIK märkis, et kaebaja advokaat oli teadlik, et Riigikohtus võib tulla asja lahendamisel häälte võrdus ning kaebaja advokaat ei vaidlustanud kohtukoosseisu. EIK leidis kokkuvõtvalt, et siseriikliku kohtu põhjendused olid piisavad ja oli ka selge, et kui hääletusel tuleb võrdne tulemus, siis see toob kaasa kaebuse rahuldamata jätmise. EIK leidis, et käesoleval juhul artikkel 6-1 rikkumist ei esine.

Lahendile on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

5. juuli 2022

Lahend 42315/15 - sõnavabadus

Drousiotis vs. Küpros

Artikkel 10-1

Asjaolud

Kaebaja, ajakirjanik, tunnistati vastutavaks au teotamise eest tsiviilkohtumenetluses, mille algatas Küprose Vabariigi õigusbüroo kõrge advokaat S.P. seoses artikliga, mille kaebaja avaldas üleriigilises päevalehes "Politis". Artikkel käsitles S.P. teenistusaja pikendamist ühe aasta võrra pärast pensioniiga. Kaebajalt ja kirjastuselt mõisteti muu hulgas S.P. kasuks välja solidaarselt kahjuhüvitis summas 25 000 eurot, millele lisanduvad seadusjärgsed viivised. Kaebaja kaebas edutult. Sel ajal, kui pooleli oli esimese astme kohtumenetlus, määrati peaprokuröri asetäitja ametikohale S.P.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklile 10-1 ja leiab, et tema sõnavabadust on rikutud.

EIK seisukohad

EIK märkis, et vaidlusaluses artiklis viidati otseselt S.P.-le. Artiklis esitleti S.P.-d kui ebasiirast omakasu peal väljas olevat inimest ning kommenteeriti negatiivselt tema teenistusaja pikendamist. EIK hinnangul S.P.-le antud iseloomustused olid võimalised rikkuma tema mainet ning tekitama talle eelarvamusi nii tööalasel kui ka sotsiaalses keskkonnas. Seega saavutasid nad nõutava raskusastme ja võisid seega kahjustada artiklist 8 tulenevaid õigusi.

Kas vaidlustatud artikkel aitas kaasa üldist huvi pakkuvale arutelule? EIK märkis, et oli loomulik, et S.P. teenistuse pikendamine huvitas ajakirjandust. See oli pakkunud avalikku huvi ning põhjustanud märkimisväärseid vaidlusi ja poliitilisi arutelusid. Seda avaldati ka teistes väljaannetes, mis muu hulgas pidasid siseriikliku otsust skandaaliks. Seetõttu leidis EIK, et oli artikli 10 lõike 2 alusel vähe ruumi piiranguteks.

EIK märkis, et S.P. staatust võib avaliku elu tegelasega võrrelda mitme asjaolu tõttu. Esiteks tema kõrge positsiooni tõttu Küprose Vabariigi õigusbüroos. Teiseks selle asjaolu tõttu, et ta pürgis järgmiseks peaprokuröriks ning samuti ka selle tõttu, et ta osales avalikes debattides ning ta avaldas ajakirjanduses publikatsioone ning poliitilise sisuga raamatuid. Sellest tulenevalt tuli selles kontekstis lugeda, et ta on paratamatult ja teadlikult avalikku huvi kätte sattunud ja avanud end põhjalikule kontrollile, mille suhtes ta oleks pidanud üles näitama suuremat sallivust.

Kaebaja kasutas karmide väljenditega teravat ja iroonilist stiili, mille eesmärk oli tekitada poleemikat, provotseerida avalikkust ja äratada selle tähelepanu. EIK hinnangul olid siseriiklikud kohtud keskendunud suuresti artikli toonile ja andmata siiski piisavat tähtsust teistele asjakohastele teguritele, mida tuli kaalul olevate konkureerivate õiguste tasakaalustamisel arvesse võtta. Vaatamata sellele, et nad tunnistasid, et S.P. oli avaliku elu tegelane ja, et tema teenistuse pikendamine oli avalikku huvi pakkuv küsimus, ei võtnud nad neid tegureid oma hinnangusse tegelikult arvesse. Lisaks ei viidanud siseriiklikud kohtud sellele, et artikkel oleks avaldatud pahauskselt või, et siseriiklikud kohtud oleksid seda selliseks pidanud. EIK hinnangul olid artiklis kasutatud väljendid põhiliselt koosnenud väärtushinnangutest, mitte konkreetsetest faktiväidetest.

Kuigi kaebaja oli siseriikliku menetluse käigus püüdnud selgitada oma väidete faktilist alust, ei olnud siseriiklikud kohtud seda aspekti piisavalt käsitletud. EIK nentis, et antud olukorras ja arvestades sel ajal kättesaadavat teavet, eriti varasemaid väljaandeid selle teema kohta, millele kaebaja oli tuginenud, ei saanud EIK järeldada, et vaidlustatud väljendid olid ilma faktilise aluseta. Järelikult ei

olnud siseriiklike kohtute esitatud põhjendused sekkumise õigustamiseks, kuigi asjakohased, olnud piisavad.

EIK leidis, et kahju hüvitamiseks väljamõistetud summa oli taotletud eesmärkidega võrreldes ebaoproportsionaalne. See oli absoluutarvudes olnud ebatavaliselt kõrge. Lisaks oli raske nõustuda sellega, et S.P. maine oletatav või võimalik kahjustamine oli nii tõsine, et õigustas sellises suuruses hüvitis väljamõistmist, eriti kui arvestada, et menetluse ajal määrati S.P. peaprokuröri asetäitja ametikohale. Kuigi see ametisse nimetamine toimus pärast artikli avaldamist, võib see viidata S.P. mainele ja staatusele tekitatud kahju konkreetsele ulatusele. Kuigi kogu summa oli tasunud kirjastus, mitte kaebaja, oli kohtuotsuse tegemise ajal ta isiklikult kohustatud selle summa tasuma kas üksi või koos kirjastusega. Arvestades selle suurust, võib selline hüvitis pärssida avalikku arutelu avalikkusele murettekitavate teemade üle ja asjaolu, et kirjastus otsustas lõpuks maksta kogu summa, ei saa seda järeldust muuta.

Eeltoodust tulenevalt tuvastas EIK artikkel 10 rikkumise. EIK leidis, et Küpros peab kaebajale mittevaralise kahju hüvitiseks tasuma 12 000 eurot. Varalise kahju hüvitamise nõude jättis EIK rahuldamata. Kulude katteks mõisteti kaebaja kasuks välja 5362.50 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

5. juuli 2022

Lahendid 815/18, 3278/18, 12380/18, 12693/18 ja 14883/18 - ühingute moodustamise ja liitumise vabadus

Avalike Teenistujate Ühendus ja Kollektiivlääbirääkimiste Liit vs. Saksamaa

Artikkel 11-1

Asjaolud

Kaasuses on kaebajateks kolm Saksamaa ametiühingut - Avalike Teenistujate Ühendus ja Kollektiivlääbirääkimiste Liit; Marburger Bund, s.o Saksamaal tegutsevate riigi ja eraettevõtjate heaks töötavate arstide liit; ja Saksamaa Rongijuhtide Ametiühing – ning kuus Saksamaa kodanikku, kes kuuluvad Saksamaa Rongijuhtide Ametiühingusse. Nende kaebus puudutab vastuolulisi kollektiivlepinguid ettevõtte ja erinevate ametiühingute vahel, mis hõlmavad ettevõtte samas äriüksuses töötavaid töötajaid.

2015. aastal võttis siseriiklik seadusandja vastu kollektiivlepingute ühtsuse seaduse (Tarifeinheitsgesetz) (edaspidi „seadus“), mis andis uudse lahenduse vastuoluliste kollektiivlepingute korral. Uue lahenduse kohaselt jääb kohaldamisele ainult kollektiivleping, mille on sõlminud selle ametiühingu esindaja, mille liikmete arv on asjaomase ettevõtte äriüksuses kõige suurem. Muud kollektiivlepingud muutuvad kohandamatuks.

Kaebajad esitasid Föderaalsele Konstitutsioonikohtule ebaõnnestunud põhiseaduslikkuse kaebuse väites, et asjakohased õigusaktid rikuvad neile põhiseadusest tulenevaid õigusi, eelkõige nende õigust asutada ühendusi ning kaitsta ja parandada töö- ja majandustingimusi.

EIK-sse pöördudes tuginevad kaebajad artiklile 11 ning leiavad, et kollektiivlepingute ühtsuse seaduse sätted rikuvad neile artiklist 11 tulenevaid õigusi, sealhulgas õigust kollektiivlääbirääkimistel. Kaebajad väidavad, et muutunud seadusandluse tõttu ei saa nad sõlmida ettevõtetes kollektiivlepinguid, kus teisel ametiühingul on rohkem liikmeid ning tööandjaid ei soovi enam nendega läbi rääkida.

EIK seisukohad

EIK kordas alustuseks, et kollektiivlÄbirÄÄkimiste pidamise õigus, mis on tagatud artikli 11 alusel, ei sisalda "õigust" kollektiivlepingule. Oluline on see, et ametiühingud saaksid esitada tööandjatele avaldusi ja olla ära kuulatud. EIK märkis, et antud juhul tõi seadusandlus kaasa piirangu, mis puudutas selliste ametiühingute õiguseid, millel oli asjaomase ettevõtte äriüksuses vähem liikmeid.

EIK leidis, et väiksema liikmeskonnaga ametiühingud ei kaotanud iseenesest õigust kollektiivlÄbirÄÄkimiste pidamiseks ja rakendamast vajadusel sobivaid meetmeid. Väiksema liikmeskonnaga ametiühingud säilitasid ka muud olulised õigused.

EIK märkis, et uue seadusandluse eesmärk oli tagada kollektiivlÄbirÄÄkimiste süsteemi õiglane ja kohane toimimine, vältides võtmeasendite olemasolevaid töötajaid esindavatel ametiühingutel pidada kollektiivlÄbirÄÄkimisi eraldiseisvalt, kahjustades teisi töötajaid. Samuti sooviti seadusandlusega hõlbustada üldise kompromissi saavutamist.

EIK nentis, et mitmetes teistes riikides on samuti kehtestatud süsteemid, mis piiravad ühel või teisel viisil kollektiivlepinguid, eelistades suuremaid või suurema esindatusega liite.

Eeltoodut arvesse võttes leidis EIK, et kostjariigil oli ametiühinguvabaduse piiramise osas kaalutlusruum. Kaalutlusruum oli vajalik, sest seadusandja pidi tegema tundlike poliitilisi valikuid, et saavutada õiguste õiglane tasakaal erinevate konkureerivate huvide vahel. Asjaolu, et vaidlustatud sätted võivad kaasa tuua atraktiivsuse kaotuse ja seega ka väiksemate ametiühingute liikmete arvu vähenemise, mis sageli esindavad konkreetseid kutserühmi, ei rikkunud see iseenesest ametiühinguliikmete õigust selliste ametiühingutega liituda või nende liikmeks jääda.

EIK järeldas, et ei olnud põhjendamatult sekkunud kaebajate kollektiivlÄbirÄÄkimisõigusesse, mille põhielemente nad said kasutada, esindades oma liikmeid ja pidades lÄbirÄÄkimisi tööandjatega oma liikmete nimel. Kuna kostjariigil oli selles valdkonnas kaalutlusruum, ei olnud alust pidada vaidlustatud sätteid artikli 11 alusel ebaproportsionaalselt piiratuks. EIK ei tuvastanud artikkel 11 rikkumist.

Lahendile on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

7. juuli 2022

Lahend 5418/15 - efektiivne uurimine ning alandav kohtlemine

Safi jt vs. Kreeka

Artiklid 2 ja 3

Asjaolud

KÄesolev juhtum puudutab 27 migranti vedanud kalalaeva uppumist 20. jaanuaril 2014. aastal Egeuse merel Farmakonisi saare lähedal. Kaebajad olid kalalaeva pardal, mis läks ümber, kui Kreeka rannavalve püüdis seda pukseerida. Laeva uppumine lõppes 11 inimese surmaga, sealhulgas kaebajate lähisugulastega.

Kaebajad pöördusid EIK-sse ja kaebasid konventsiooni artiklite 2, 3 ja 13 alusel.

EIK seisukohad

See otsus on märkimisväärne selle poolest, et see puudutab esimest korda kohtuotsusest [Osman vs Ühendkuningriik](#) positiivse kohustuse kohaldamist ennetavate operatiivmeetmete rakendamiseks migrantide kaitsmiseks merepäästeoperatsiooni ajal.

EIK rõhutas, et ei saa eeldada, et rannavalvel õnnestub päästa kõiki, kelle elu merel on ohus. Merepäästeoperatsioonil osalenud laeva kapten ja meeskond pidid sageli tegema raskeid ja kiireid otsuseid ning sellised otsused tehti reeglina kapteni äranägemisel. Siiski tuleb näidata, et need otsused olid inspireeritud olulisest püüdest tagada ohus olevate isikute õigus elule.

Esiteks tuvastas EIK konventsiooni artikli 2 menetlusliku osa rikkumise, sest toimus juhtumi ebatõhus uurimine.

Teiseks tuvastas EIK artikkel 2 rikkumise, sest Kreeka ametivõimud ei võtnud tarvitusele ennetavaid operatiivmeetmeid nende isikute kaitsmiseks, kelle elud olid ohus.

Kolmandaks tuvastas EIK artikli 3 rikkumise selle tõttu, mida mõned kaebajad kogesid pärast nende saabumist Farmakonisi saarele.

EIK leidis, et Kreeka peab mittevarelise kahju hüvitiseks maksuma kokku 330 000 eurot, mis jaguneb järgmiselt: 100 000 eurot ühele kaebajale, 80 000 eurot kolmele kaebajale ühiselt kokku, 40 000 eurot ühele kaebajale ning ülejäänud üheteistkümnemele kaebajale igale ühele 10 000 eurot.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

7. juuli 2022

Lahend 81292/17 - õigus eraelu austamisele

Chocholáč vs Slovakkia

Artikkel 8-1

Asjaolud

Kaebaja kannab eluaegset vanglakaristust. Pärast rutiinset otsingut vanglas leiti tema käest pilte täiskasvanute ajakirjadest, mis kujutasid "klassikalist" täiskasvanute heteroseksuaalset vahekorda. Leiti, et materjal on pornograafiline ja see ohustab moraali vanglakaristuse täideviimise seaduse tähenduses. Kaebajalt võeti materjal ära ja ta tunnistati süüdi distsiplinaarsüüteo, mille eest sai ta noomituse. Kaebaja kaebas edutult siseriiklikul tasandil ja ka tema põhiseaduslik kaebus jäeti rahuldamata.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklitele 8 ja 10.

EIK seisukohad

EIK märkis, et vaidlustatud oli see, et kaebaja hoidis sel eesmärgil trükiseid, mida oli võimalik kasutada autoerootika stimulaatorina tema erasfääris. Sellest tulenevalt ei käsitletud juhtumis ühtegi positiivset kohustust seoses sellega üldiselt ega konkreetselt. EIK märkis, et sellise materjali omamine ei ole tavaliselt Slovakkia seadustega vastuolus. Kaebaja konkreetses olukorras oli see aga keelatud. EIK leidis, et käesoleva juhtumi asjaolud kuuluvad artikli 8 raamistikku ning kaebajalt materjalide äravõtmine ja noomitus kujutasid sekkumist artiklist 8 tulenevatesse õigustesse.

EIK leidis, et sekkumine oli seadusega kooskõlas. EIK väljendas mõningast kahtlust, kas vaidlusaluse meetmega on tegelikult taotletud mõnda valitsuse seatud legitiimsetest eesmärkidest (moraalikäitsete, korrarikkumiste vältimine ning teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitse), kuid ei leidnud, et oleks vaja võtta lõplik seisukoht, sest igal juhul ei olnud see demokraatlikus ühiskonnas vajalik.

Mis puudutab kaebaja erahuve, siis kuna vangistus tõi kaasa kaebaja intiimse kontakti täieliku välistamise vastassooga, oli konstitutsioonikohus tunnistanud, et pornograafia võib olla autoerootilise rahulolu stiimuliks. Mis puudutab kaebaja individuaalset olukorda, siis tema seisund, kus ta oli ilma igasugusest otsesest lähikontaktist vastassooga, oli pikaajaline, kui mitte püsiv. Miski ei viidanud sellele, et teda oleks kunagi seksuaalkuriteos süüdi mõistetud või tal oleks olnud mõni seisund, mille puhul kõnealune materjal võiks esile kutsuda vägivaldse või muul viisil sobimatu käitumise. Lisaks ei olnud viidet sellele, et kõnealune materjal sisaldas seadusega keelatud elemente. Vastupidi, seda tüüpi materjal oli üldiselt kättesaadav ajakirjanduse kaudu täiskasvanud elanikkonnale Slovakkias ja mujal. Materjali hoiti kaebaja privaatses sfääris ja see oli mõeldud eranditult tema isiklikuks ja erakasutuseks selles sfääris, eelkõige tema kambris, kus ta oli ainukene isik. Selles kontekstis ei olnud kaebajale määratud karistuse suhteliselt tühine tase määrav, sest probleemi tuumaks oli keeld mitte sanktsioon. Lisaks, kui keeldu oleks korduvalt rikutud, oleks karistus kindlasti karmistunud.

Mis puudutab kaalul olevaid avalikke huve, siis kuigi kõlbluse kaitse vahendite hindamisruum oli lai, ei saanud vangide, mis tahes konventsiooniga kehtestatud õiguste piiramist põhjendada üksnes sellega, et see kahjustab avalikku arvamust. Mis puudutab korrarikkumiste vältimist vanglas ning teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitset, siis ei olnud esitatud ühtegi konkreetset tõendit näidete kohta, mis toetaksid väidet, et täiskasvanutele mõeldud sisu omamine, nagu kaebaja puhul, oleks toonud kaasa tõelisi riske seoses nende väärtustega. Mis puudutab vanglakaristuse eesmärgi rehabilitatsiooni ja reintegratsiooni aspekti, siis see oli riiklikult üldiselt tunnustatud ja kinnipeetavatel oli keelatud hoida selle eesmärgiga kokkusobimatuid esemeid. Samas siseriiklikul tasandil sellele konkreetsele asjaolule ei tuginetud, kui kaebajat karistati.

EIK leidis, et konkureerivate individuaalsete ja avalike huvide vahel polnud mingit tasakaalu, sest puudus seadusandlik võimalus individuaalsete huvide arvestamiseks ja vangla juhtkond ei olnud praktikas saanud üksikjuhtumeid diferentseeritult käsitleda. Seega vaidlustatud keeld kujutas endast üldist ja valimatut piirangut, mis ei võimaldanud üksikjuhtumil nõutavat proportsionaalsuse hindamist. EIK leidis, et ei olnud saavutatud õiglast tasakaalu konkureeriva avaliku ja erahuvi vahel.

EIK tuvastas artikkel 8 rikkumise ning leidis, et Slovakkia peab kaebajale maksma 2600 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks.

Lahendile on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

7. juuli 2022

Lahend 72611/14 - positiivsed kohustused

Tagiyeva vs. Aserbaidžaan

Artikkel 2

Asjaolud

Kaebaja abikaasa oli tuntud kirjanik ja kolumnist. 2006. aasta novembris avaldas ta artikli pealkirjaga "Euroopa ja meie", milles väljendas kriitilisi seisukohti islami kohta. Pärast artikli avaldamist kritiseerisid kaebaja abikaasat avalikult erinevad Aserbaidžaanis ja Iraanis usutegelased ja rühmitused.

Samuti andis 2006. aasta novembris Iraani silmapaistev usutegelane välja religioosse *fatwa*, milles nõuti kaebaja abikaasa surma. Artikkel vallandas ka protestid Iraanis Aserbaidžaaani saatkonna ja konsulaadi ees. Kaebaja abikaasa mõisteti seejärel süüdi artikliga seotud kuriteos (etnilise, rassilise, sotsiaalse või usulise vaenu ja vaenu õhutamine, mis on toime pandud avalikult või massimeedia abil). 2007. aasta detsembris sai kaebaja abikaasa presidendilt armu ja vabanes vanglast.

Kaebaja abikaasa jätkas pärast vabastamist koostööd erinevate ajalehtede ja ajakirjadega ning avaldas 10. novembril 2011. aastal artikli pealkirjaga „Iraan ja globaliseerumise paratamatus“, kritiseerides Iraani riigi religioosset ja totalitaarset olemust ning selle globaalset poliitikat. 19. novembril 2011. aastal pussitas kaebaja abikaasat tundmatu isik. Ta suri mitu päeva pärast seda. Kriminaalmenetlus algatati kohe pärast pussitamist, kuid peatati kaks aastat hiljem, sest ei suudetud tuvastada kuriteo toimepanijaid. Siseriiklikud kohtud jätsid rahuldamata kõik kaebaja hilisemad vaidlustused selle otsuse peale.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklitele 2, 10 ja 13 ning leiab, et Aserbaidžaan ei suutnud kaitsta tema abikaasa õigust elule ja, et tema abikaasa tapmise uurimine oli ebaefektiivne.

EIK seisukohad

EIK võttis arvesse kaebaja abikaasat puudutavat usulist *fatwat*, mis avaldati pärast tema artikli „Euroopa ja meie“ avaldamist ja sellele järgnenud proteste. See ei välistanud, et mõnel juhul võib usutegelase välja antud *fatwa*, millel on kogukonnale märkimisväärne usuline ja poliitiline mõju, algatada riigi kohustuse, et võetaks tarvitusele vajalikud ennetavad operatiivmeetmed. Siiski ei olnud EIK veendunud, et käesoleva juhtumi konkreetsetel asjaoludel olid ametivõimud asjassepuutuval ajal, nimelt 19. novembrile 2011 eelnenud päevadel, teadnud või pidanud teadma tegeliku ja vahetu ohu olemasolust.

EIK märkis, et asja toimikus ei olnud selliseid materjale, mis viidanuks sellele, et õiguskatiseorganid olid tollal teadlikud või neil olnuks teave, et kaebaja abikaasa elu on ohus või seda ähvardab oht. Muuhulgas ei olnud kaebaja abikaasa pöördunud õiguskaitseorganite poole seoses võimaliku ohuga tema elule. Kaebaja abikaasa ei olnud saanud ka pärast vanglast vabanemist suulisi ähvardusi, rääkimata füüsilisest vägivallast. Asja toimikus ei olnud materjale, mis viitaksid sellele, et õiguskaitseorganid oleksid sel ajal olnud teadlikud ohust kaebaja abikaasa elule või nende käsutuses oli teavet, mis oleks võinud sellise võimaluse tekitada. Muuhulgas ei olnud kaebaja abikaasa kunagi pöördunud riigivõimude poole ega teavitanud neid ohust või ohust tema elule enne pussitamist. EIK ei saanud tähelepanuta jätta ka kaebaja abikaasa ütlist enne tema surma, milles ta ei viidanud mitte religioossele *fatwale* ega protestidele, vaid oma 2011. aasta artiklile, viidates samas, et ta ei saanud pärast selle avaldamist mingit ähvardusi. Nendel põhjustel ei olnud alust järeldada, et siseriiklikud võimud teadsid või pidid asjassepuutuval ajal teadma tegeliku ja vahetu ohu olemasolust kaebaja abikaasa elule. Selles osas EIK ei tuvastanud artikkel 2 rikkumist.

EIK märkis, et puudusid viited, mis võinuks seada kahtluse alla siseriiklike ametivõimude poolt läbiviidud kaebaja abikaasa surma uurimise üldise adekvaatsuse. Kuigi kaebajale anti uurimise käigus ohvristaatus, olid uurimisasutused talle korduvalt keelanud juurdepääsu kohtuasja toimikule. Asjaomane siseriiklik õigus ei näinud juurdepääsuõigust ette. EIK leidis, et see on vastuvõetamatu, sest selline olukord võttis kaebajalt võimaluse kaitsta oma õigustatud huve ja takistas avalikku uurimist. EIK järeldas sellest, et uurimine oli olnud ebatõhus, kuna puudus oluline tagatis – surnu perekonna kaasamine. EIK tuvastas selles osas artikkel 2 rikkumise.

EIK leidis, et Aserbaidžaan peab kaebajale maksma mittevaralise kahju hüvitiseks 12 000 eurot ja 2000 eurot kulude katteks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)